

EINDE VAN EEN MEDIATIJDPERK

door MAX WESTERMAN

ONLANGS BLIES mijn grote journalistieke liefde de laatste adem uit, op 80-jarige leeftijd. Onvermijdelijk, maar toch was het schrikken toen ik het *last print issue* in de kiosk zag liggen. De laatste *Newsweek*! Op de cover stond de New Yorkse wolkenkrabber waarin ik ooit zelf had gewerkt. Dat was in de hoogtijdagen van het blad, voordat nieuwe concurrenten zoals 24-uursnieuwsstations en gratis internetsites de consument begonnen te overspoelen met vluchtige informatie – met als resultaat slechter geïnformeerde burgers.

Newsweek was de belichaming van mijn *American dream*. Mijn passies voor de journalistiek en voor het land kwamen erin samen. Op de middelbare school in Utrecht nam een inspirerende leraar Engels het blad vaak mee. Ik nam er een abonnement op, spelde het elke week, en besloot: daar wil ik werken! Aan de universiteit in New York volgde ik een college *newsweekly writing*: schrijven volgens de com-

1 dollar

bracht het noodlijdende *Newsweek* op

pacte, beeldende formule die bladen als *Newsweek* en *Time* hanteren. Daaruit rolde een baan bij *Newsweek*. Ik zou er veel leren

over hun manier van werken, én over de moordende concurrentiestrijd tussen de twee weekbladen.

De oprichter van *Time*, Henry Luce, kreeg het idee in de jaren twintig: een doorwrochte, wekelijkse samenvatting van het nieuws, pakkend geschreven, zodat de lezer zich met plezier liet informeren. Gebeurtenissen werden in een breder kader geplaatst, zodat de lezer wist wat hij ervan

moest denken en kon meepraten over de waan van de dag. Het blad verwerfde een miljoenenoplage en wereldwijde naamsbekendheid à la Coca-Cola. *Newsweek* kwam er al in 1933 bij, maar werd pas een geduchte concurrent nadat het in de jaren zestig was gekocht door de Washington Post Company, die er zwaar in investeerde. In het laatste nummer zegt een correspondent: 'Als ik ergens naartoe moest in Zuid-Amerika, dan huurde ik gewoon een Cessna... Je had je eigen piloot.'

De onbeperkte middelen maakten de *newsweeklies* journalistiek steengoed. Ze konden zich een systeem van teamjournalistiek veroorloven, waardoor verhalen van alle kanten werden belicht. Wat het ook was – de moord op JFK, Vietnam, Watergate, Monica Lewinsky, 9/11 – vanuit talloze bureaus over de hele wereld leverden reporters lange verslagen aan de redactie in New York. Tientallen *writers* zaten klaar om ze te combineren en er de uiteindelijke verhalen uit te distilleren. Daar ging dan nog een aantal eindredacteurs overheen, zodat een grote hoeveelheid informatie werd teruggebracht tot een bondig artikel waarin elke zin een pronkstuk was. Als *reporter-re-*

•••
Voormalig Amerika-correspondent Max Westerman duidt de ontwikkelingen in het machtigste land ter wereld.

Gesneuveld
De laatste papieren editie van *Newsweek*.

searcher moest ik onder meer elk feitje in geredigeerde artikelen nog eens dubbel controleren. Ik ken geen blad of krant die het zich nu nog kan permitteren zoveel aandacht te geven aan accuratesse.

HOAX VAN DE EEUW

En toch ging het weleens mis. Ik was erbij in 1983, toen in de strijd tegen *Time* de honger naar een gigantische primeur het won van de voorzichtigheid. Hoofdredacteur Maynard Parker was afgeleid naar Zürich, waar hij in een kluis een stapeltje zwarte notitieboekjes had bekeken. Ze waren voorzien van rode zegels waarin een swastika stond gedrukt. Parker twijfelde er niet aan dat het ging om de dagboeken van Adolf Hitler. Hij vloog terug naar New York met de kopieën van een aantal pagina's en de rapporten van handschriftenexperts die waren ingehuurd door de eigenaar van de boeken: het Duitse weekblad *Stern*.

Er was één probleem: Parker kon het meegebrachte materiaal niet lezen. Toen herinnerde iemand zich dat bij de internationale editie een Nederlander werkte. Ik vertaalde de rapporten van de handschriftenexperts en vertelde Parker: 'Geen twijfel mogelijk, zeggen ze. Dit is het handschrift van Adolf Hitler.' Maar deze experts waren ingehuurd door *Stern*, dat veel geld had betaald voor

Vervalsing *Newsweek* berichtte uitgebreid over de nepdagboeken van Hitler.

de dagboeken – en ons de Amerikaanse rechten wilde verkopen. Als lekkermakertje kregen we alvast de serie artikelen die *Stern* in het geheim had voorbereid. Vijf vertalers gingen aan de slag om het Duits te vertalen. Ik was de 'opzichter' van deze top secret-operatie en voor onze deur stond een gewapende wacht en alle kladpapiertjes verdwenen in een versnipperaar.

Uiteindelijk besloot *Newsweek* de dagboeken niet te kopen. Maar toen het nieuws over de dagboeken bekend werd, publiceerde *Newsweek* drie weken achter elkaar omslagverhalen. Over de authenticiteit van 'zijn' dagboeken lieten we weinig twijfel bestaan. Ik had Amerika's belangrijkste handschriftenexpert, Charles Hamilton, de kopieën van drie pagina's getoond. Hij zag direct dat

het om een vervalsing ging – 'en nog een slechte ook.' Maar zijn gedetailleerde uiteenzetting werd in de molen van de teamjournalistiek en onder invloed van hoofdredacteur Parker, die overtuigd was van de echtheid van de vondst, teruggebracht tot één alinea.

In het derde nummer moesten we beschaamd toegeven dat we er net als *Stern* waren ingestonken. Het blad was opgelicht door een van zijn eigen reporters, die onder één hoedje speelde met de vervalser. *Newsweek's* reputatie was geschaad. Maar ik werd benoemd tot correspondent in Bonn – een mooie beloning voor mijn rol in wat de mediageschiedenis in ging als *the hoax of the century*.

Gelukking was het een uitzondering. *Newsweek* wist zich door zijn degelijke verslaggeving decennialang van andere bladen te onderscheiden. Maar het moest almaar meer bezuinigen en uiteindelijk bleef slechts een handjevol journalisten over. Op het laatst verkocht de inmiddels ook noodlijdende Washington Post Company het voor één dollar aan een 91-jarige ondernemer. Na zijn overlijden is nu ook het blad gesneuveld. De naam zal verder leven op een site van de internetkrant de *Daily Beast*.

Amerika heeft zeker nog kwaliteitstitels over. De *New York Times*, de *New Yorker* en *Time Magazine*, bijvoorbeeld, lijken met vallen en opstaan de overgang te maken naar het nieuwe mediatijdperk. Maar zorgwekkend is het stijgende aantal Amerikanen dat zich uitsluitend laat (des)informereren door partijdige media. Het einde van *Newsweek* past in het huidige tijdsgewricht van vluchtige en onzorgvuldige journalistiek. Snelheid en entertainment gaan ook in Nederland

3 keer

publiceerde *Newsweek* een omslagverhaal over Hitlers 'dagboeken'

steeds meer vóór gedegen journalistieke stukken. Maar er is hoop: de stijgende oplages van enkele kwaliteitsbladen die tegen de stroom in roeien lijken erop te duiden dat een groeiend aantal lezers hongert naar meer inhoud en achtergrond, en minder flut. Ik denk bijvoorbeeld aan *The Economist*, maar – het zal u als lezer niet verwonderen – ook aan Maarten! ■

ZWENDEL De vervalser achter de namaakdagboeken van Hitler was Konrad Kujau. Hij verkocht ze voor 2,5 miljoen D-Mark (1,3 miljoen euro) aan Gerd Heidemann, vermoedelijk een Stasi-agent. Die verkocht ze door aan *Stern* voor 9,3 miljoen (4,7 miljoen euro). Beiden werden veroordeeld tot 4,5 jaar gevangenis.